

Sygn. akt III KK 211/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Puzkarski

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

Protokolant Teresa Jarosławska

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 kpk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 16 lipca 2014 r.,

sprawy **H. A.**

w przedmiocie zmiany orzeczonej kary pozbawienia wolności

z powodu kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 14 stycznia 2014 r.,

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w G.

z dnia 9 listopada 2013 r.

uchyla zaskarżone postanowienie oraz utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w G. i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w G. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z dnia 23 czerwca 2008 r., sygn. akt ... 807/07, uznał H. A. za winnego tego, że w dniu 13 sierpnia 2007 r. w G., działając wspólnie i w porozumieniu z W. P. oraz trzecią nieustaloną osobą w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, dokonał zaboru w celu przywłaszczenia mienia w postaci pilarki tarczowej marki „SKILL” i młotka łącznej wartości 311,49

zł na szkodę marketu budowlanego „P.”, przy czym opisanego czynu dopuścił się w okresie pięciu lat od odbycia ponad 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. występku z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 278 § 1 k.k. skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, zaś na podstawie art. 33 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 10 zł każda. Ponadto na mocy art. 230 § 2 k.p.k. zwrócił sklepowi „P.” w G. dowód rzeczowy opisany w wykazie nr 1/1368/07, jako zbędny dla postępowania, oraz obciążył oskarżonego kosztami sądowymi (k.240-241).

Sąd Okręgowy w G. po rozpoznaniu apelacji oskarżonego wyrokiem z dnia 2 października 2008 r., sygn. akt ... 622/08, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną (k. 271).

W związku z wejściem w życie części przepisów ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 25 października 2013 r., poz. 1247) zwanej dalej także ustawą nowelizującą (u.n.), Sąd Rejonowy w G. stosownie do dyspozycji art. 50 tejże ustawy skierował sprawę na posiedzenie celem rozważenia potrzeby dokonania określonych w tym przepisie przekształceń w zakresie wymiaru kary.

Postanowieniem z dnia 9 listopada 2013 r., sygn. akt ... 807/07, tenże Sąd na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw stosowanego *a contrario* stwierdził brak podstaw do zamiany podlegającej wykonaniu kary 8 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzonej skazanemu H. A. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 23 czerwca 2008 r., sygn. akt ... 807/07, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., na karę 30 dni aresztu (k. 289-291).

Powyższe postanowienie zaskarżył zażaleniem skazany H. A., który odwołując się do przepisów art. 2 i 50 ustawy nowelizującej wyraził pogląd, że Sąd I instancji naruszył przepisy cyt. ustawy odmawiając zamiany podlegającej wykonaniu kary pozbawienia wolności według zasad określonych w art. 50, ponieważ błędnie przyjął na użytek tego rozstrzygnięcia wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę z daty czynu, a nie z daty wejścia w życie ustawy

nowelizującej (k. 297).

Sąd Okręgowy w G. po rozpoznaniu zażalenia postanowieniem z dnia 14 stycznia 2014 r., sygn. akt ... 691/13, zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy (k. 304-305), dzieląc argumentację Sądu I instancji. W uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł, że przepisy ustawy nowelizującej nie wskazują jednoznacznie, czy przy ocenie kategorii czynu objętego prawomocnym wyrokiem skazującym na karę pozbawienia wolności za przestępstwo przeciwko mieniu należy uwzględniać wynagrodzenie minimalne za pracę obowiązujące w dacie czynu, w dacie orzekania w I instancji, czy też w dacie wejścia w życie tej ustawy. Posługując się wykładnią celowościową nie doszukał się racjonalnych powodów, dla których przy ocenie czy czyn skazanego stanowi przestępstwo, czy wykroczenie należałoby przyjmować sztywną wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę z daty wejścia w życie ustawy. Jednocześnie za kluczowy argument wspierający prawidłowość wydanego orzeczenia uznał fakt, iż nowelizacja art. 119 § 1 k.w. dotyczy jedynie znamienia wartości mienia stanowiącego przedmiot kradzieży, która obecnie jest zmienna i odnosi się do minimalnego wynagrodzenia za pracę aktualizowanego w rocznych przedziałach czasowych. Dlatego jedyną okolicznością petryfikującą tę zmienną w sposób jednakowy dla wszystkich sprawców jest czas popełnienia przestępstwa. Nadto Sąd odwoławczy podniósł, że czyn kwalifikowany z art. 278 § 1 k.k., za który prawomocnie skazano H. A., polegający na dokonaniu w dniu 13 sierpnia 2007 r. zaboru w celu przywłaszczenia mienia o wartości 311,49 zł, ze względu na wysokość tej kwoty stanowił wówczas, przestępstwo, skoro minimalne wynagrodzenie za pracę w 2007 r. wynosiło 936 zł, a próg 1/4 wysokości minimalnego wynagrodzenia osiągnął 234 zł.

Od powyższego orzeczenia Sądu Okręgowego w G. kasację na korzyść skazanego złożył Prokurator Generalny, który na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k., zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 433 § 2 k.p.k. polegające na dokonaniu nienależytej kontroli odwoławczej i utrzymaniu w mocy postanowienia Sądu I instancji wydanego z naruszeniem przepisu prawa karnego materialnego - art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o

zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, poprzez zaniechanie dokonania zamiany wobec skazanego kary 8 miesięcy pozbawienia wolności prawomocnie orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 23 czerwca 2008 r., sygn. akt ... 807/07, na karę 30 dni aresztu, w sytuacji gdy istniały ku temu przesłanki określone we wskazanym przepisie, ponieważ według ustawy nowelizującej czyn objęty powołanym wyrokiem stanowił wykroczenie.

W związku z tym wniósł on o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w G. oraz postanowienia Sądu Rejonowego w G. i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w G. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona na korzyść skazanego okazała się oczywiście zasadna, dlatego podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W dniu 9 listopada 2013 r., na podstawie art. 56 ust.1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, weszła w życie część przepisów tej ustawy, a w szczególności jej art. 2 i 50. Przepis art. 2 ust. 4 znowelizował art. 119 k.w., zmieniając wartość graniczną szkody decydującą o tym, kiedy kradzież stanowiącą tzw. czyn przepoławiony, należy kwalifikować jako wykroczenie z art. 119 k.w., a kiedy jako przestępstwo z art. 278 § 1 lub § 3 k.k., poprzez odniesienie jej do $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia za pracę, w miejsce dotychczas funkcjonującego wyznacznika kwotowego usytuowanego na poziomie nie przekraczającym 250 zł. Natomiast przepis art. 2 ust.2 u.n. dodał do art. 47 k.w. § 9, który precyzuje pojęcie minimalnego wynagrodzenia użyte m. in. w dyspozycji art. 119 k.w., ograniczając je do wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314). Z kolei art. 50 u.n. nakazuje sądom w odniesieniu do czynów objętych prawomocnymi wyrokami skazującymi za przestępstwo badać, czy według tej ustawy nie stanowią one wykroczenia i w przypadku pozytywnej weryfikacji dokonywać zamiany orzeczonej kary według

zasad określonych w tym przepisie (art. 50 ust.1 i 2 u.n.).

Rację ma skarżący, iż w przypadku przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. popełnionego przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, za które prawomocnie orzeczono określone kary, analizę wartości granicznej mienia stanowiącego przedmiot kradzieży dla celów kontrawencjonalizacji, w myśl art. 119 § 1 k.w, w brzmieniu nadanym tą ustawą, należy odnosić do $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia, jednak nie z chwili popełnienia czynu zabronionego, jako to przyjęły Sądy obu instancji, a z daty wejścia w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. Wartość ta wynosi 400 zł, bowiem zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2012 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2013 r. (Dz. U. z 17 września 2012 r., poz. 1026), wydanym na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, od dnia 1 stycznia 2013 r. wynagrodzenie to ustalone zostało w wysokości 1.600 zł.

Na wstępie należy zauważyć, że ustawodawca wprowadzając normy nawiązujące do wartości mienia stanowiącego przedmiot czynu zabronionego, podlegającego ocenie w dacie innej od tej, którą przewidziano dla wejścia w życie ustawy, zazwyczaj wyraźnie to zastrzega. Stąd przykładowo przepisy art. 115 § 5 i 6 k.k. zawierające legalną definicję mienia znacznej i wielkiej wartości odwołują się do czasu popełnienia czynu zabronionego. Takiego zastrzeżenia nie zawiera natomiast art. 119 k.w. w zw. z art. 47 § 9 k.w.

Ocena znamienia wartości szkody wyrządzonej kradzieżą pod kątem kwalifikacji prawnej będzie odmienna, w sytuacji gdy czyn ten zostanie popełniony pod rządami starej ustawy, a nowelizacja art. 119 k.w. wprowadzona ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks Postępowania Karnego oraz niektórych innych ustaw nastąpi przed wydaniem prawomocnego wyroku, od tej jaka powstanie, gdy wskazana zmiana art. 119 k.w. następuje po prawomocnym wyroku skazującym.

W pierwszym z rozważanych wariantów, który odnosi się do postępowania sądowego rozstrzygającego o odpowiedzialności oskarżonego za zarzucany mu czyn zabroniony, znajdzie zastosowanie art. 4 § 1 k.k. obligujący

Sąd do zastosowania ustawy nowej, chyba, że ustawa obowiązująca poprzednio, okaże się względniejszą dla sprawcy. Dokonując wyboru ustawy, Sąd rozważy, czy art. 119 k.w. przewidujący w poprzednim stanie prawnym, obowiązującym w chwili czynu, kwotową wartość graniczną między wykroczeniem i przestępstwem kradzieży, jest dla sprawcy korzystniejszy od obowiązującego w dacie wyrokowania znowelizowanego art. 119 k.w., odnoszącego tę wartość do $\frac{1}{4}$ minimalnego wynagrodzenia za pracę, którego wysokość przyjmie według najkorzystniejszych dla oskarżonego przepisów płacowych obowiązujących po dacie wejścia w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r.

Natomiast w drugiej sytuacji, która występuje w sprawie niniejszej, reguły intertemporalne określone w art. 4 k.k. nie znajdują zastosowania, skoro przepis art. 50 u.n. dotyczy wyłącznie wyroków skazujących, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy nowelizującej i w tym zakresie zawiera autonomiczne - w stosunku do art. 4 k.k. - zasady przekształcania orzeczonych kar za przestępstwa, które w związku ze zmianą ustaw stały się wykroczeniami, na co chociażby wskazuje porównanie dyspozycji art. 4 § 2 i 3 k.k. i art. 50 ust. 1 i 2 u.n. Nadto użyte w art. 4 § 1 k.k. pojęcia "czas popełnienia przestępstwa" i "czas orzekania", odnoszą się do orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej sprawcy za popełniony czyn, a nie przekształceń dokonywanych w ramach kontrawencjonalizacji (zob. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 28 sierpnia 2013 r., V KK 160/13, OSNKW 2013/12/106, uchwały SN z dnia 30 kwietnia 2014 r.: I KZP 3/14, OSNKW 2014/6/44, I KZP 6/14, OSNKW 2014/6/47).

Ponieważ, jak wyżej wspomniano, art. 50 u.n. dotyczy orzeczeń, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy nowelizującej z dnia 27 września 2013 r., to zmiana ustawy, mocą której dane zachowania będące wcześniej przestępstwami stanowią obecnie wykroczenia nie powoduje, iż możliwa jest zmiana oceny prawnej czynu ustalonego w prawomocnym wyroku, a więc że następuje "przekształcenie" owego przestępstwa w wykroczenie (zob. uchwały SN: z dnia 27 września 1985 r., VI KZP 25/85, OSNKW 1986/3-4/19 i z dnia 30 kwietnia 2014 r., I KZP 6/14, OSNKW 2014/6/47). Zatem, przekwalifikowanie czynu z

kategorii przestępstw do wykroczeń w trybie art. 50 u.n. nie powoduje zmiany charakteru prawomocnego skazania, które w dalszym ciągu jest skazaniem za przestępstwo, a modyfikuje jedynie wymiar kary, jej wykonanie oraz przedawnienie wykonania kary i zatarcie ukarania według zasad przewidzianych w Kodeksie wykroczeń. Dlatego też przyjęty w art. 50 u.n. model kontrawencjonalizacji ograniczający się do przekształceń prawomocnego wyroku w zakresie orzeczenia o karze nie uzasadnia stosowania ustawy nowelizującej z dnia 27 września 2013 r. wstecz poprzez dokonanie oceny znamion znowelizowanego art. 119 k.w., przez pryzmat przepisów określających minimalne wynagrodzenie za pracę w dacie popełnienia czynu, ponieważ w tym czasie obowiązywał inny stan prawny, który został uwzględniony przez Sąd orzekający o odpowiedzialności sprawcy i ta ocena zyskała przymiot prawomocności. W tym aspekcie trzeba jednoznacznie stwierdzić, że przepis art. 50 ust.1 u.n., którego zastosowanie nie może prowadzić do pogorszenia sytuacji skazanego, odnosi się do stanu prawnego obowiązującego w dacie wejścia w życie ustawy nowelizującej, o czym przekonuje sformułowanie „Jeżeli według niniejszej ustawy (podkreślenie SN) czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na karę pozbawienia wolności stanowi wykroczenie ...”. Pojęcie „ustawa” w rozumieniu art. 50 u.n. obejmuje wszystkie przepisy obowiązujące w dacie wejścia w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, od których zależy ocena, czy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na karę pozbawienia wolności stanowi obecnie przestępstwo czy wykroczenie. Dotyczy to również tych unormowań, które nie mają charakteru regulacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego (zob. też wyrok SN z dnia 11 października 2000 r., III KKN 356/99, Prok.i Pr.-wkł. 2001/2/1, uchwała SN z dnia 30 kwietnia 2014 r., I KZP 3/14, OSNKW 2014/6/44). Zatem, stosując zasady określone w art. 50 u.n. do kradzieży, która ze względu na wartość mienia będącego przedmiotem zaboru, stanowi czyn przepołowiony, należy uwzględniać także obowiązujące w dacie wejścia w życie ustawy nowelizującej przepisy regulujące wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę, tym bardziej, że nawiązują do nich znowelizowane przepisy Kodeksu wykroczeń - art. 119 w zw. z art. 47 § 9.

Uwzględniając powyższe rozważania trzeba stwierdzić, że wysokość szkody wyrządzonej czynem objętym opisanym wyżej prawomocnym wyrokiem skazującym wynosiła 311,49 zł, a więc w dacie wejścia w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, kształtowała się poniżej kwoty 400 zł, stanowiącej 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę, co uzasadniało zamianę prawomocnie orzeczonej skazanemu kary 8 miesięcy pozbawienia wolności na karę 30 dni aresztu, albowiem do dokonania takiego przekształcenia kary obligował Sądy orzekające w tej sprawie art. 50 ust. 1 u.n.

Sąd Okręgowy w G., utrzymując w mocy postanowienie Sądu Rejonowego odmawiające zamiany orzeczonej wobec H. A. kary pozbawienia wolności na karę aresztu, powielił uchybienie tegoż Sądu, dopuszczając się w ten sposób rażącego naruszenia art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, które to uchybienie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego postanowienia.

Natomiast nie można się zgodzić ze skarżącym, że w omawianej sprawie doszło do rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k., albowiem obraza tego przepisu zachodzi wtedy, gdy sąd w ogóle nie rozważy wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, podczas gdy w sprawie niniejszej Sąd rozpoznając zażalenie skarżącego odpowiedział na podniesione zarzuty i wnioski na wystarczającym poziomie szczegółowości, lecz swoją argumentację oparł na błędnym poglądzie prawnym.

Nie oznacza to jednak, że przedmiotowa kasacja nie zasługiwała na uwzględnienie w całości, na podstawie art. 535 § 5 k.p.k., bowiem wniosek zasadniczy rozpatrywanej skargi, w kontekście oceny postawionego w niej zarzutu, w tym akcentowanego błędu pierwotnego Sądów obu instancji w postaci rażącej obrazy przepisów prawa materialnego - art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, jest trafny.

Należy podkreślić, że jeśli ocena zaistnienia przynajmniej jednego uchybienia (art. 436 w zw. z art. 518 k.p.k.), jako powodującego konieczność wzruszenia prawomocnego orzeczenia, w nie mniejszym niż oznaczony w skardze

zakresie zaskarżenia i zgodnie ze wskazanym w niej (na korzyść) kierunkiem, nie nasuwa żadnych wątpliwości i zastrzeżeń, to określony przepisem art. 535 § 5 k.p.k. warunek uwzględnienia kasacji w całości wobec jej oczywistej zasadności jest spełniony (zob. wyrok SN z dnia 26 stycznia 2001 r., IV KKN 578/00, OSNKW 2001/5-6/49).

Z tych powodów na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego uchylił zaskarżone postanowienie oraz utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu I instancji, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd uwzględni przedstawione wyżej zapatrywania prawne dotyczące kontrawencjonalizacji przewidzianej w art. 50 ustawy nowelizującej z dnia 27 września 2013 r. Nadto z uwagi na treść art. 50 ust. 4 tej ustawy rzeczą Sądu *meriti* będzie rozważenie, jak na sytuację prawną skazanego, rzutuje data uprawomocnienia się wyroku skazującego, a w szczególności odniesienie się do problemu przedawnienia wykonania kary w kontekście dyspozycji art. 45 § 3 k.w. oraz w relacji do art. 15 § 4 k.k.w., przewidującego wstrzymanie biegu przedawnienia w przypadku wykonywania orzeczonej kary pozbawienia wolności.